

Побудова програми розвитку туристської індустрії за принципом виокремлення найбільш суттєвих факторів та їх подальше стимулювання дозволить прискорити темпи росту доходів регіонів від туристської індустрії. Такий підхід дасть змогу розвивати не тільки основні напрями туризму, а й дозволить стимулювати нові інноваційні.

Слід зазначити, що туристична індустрія менш ніж інші галузі економіки відчуває на собі вплив економічної кризи, яка може протягом певного відрізка часу лише частково загальмувати його розвиток.

Отже, виявлення чинників розвитку туристської індустрії в Україні та їх подальше стимулювання має стати першочерговим завданням як на рівні регіонів, так і на рівні держави в цілому.

1.Бакурова А.В., Діденко А.В. Основні проблеми туристичної галузі // Матеріали III Міжнар. наук.-практ. Інтернет-конференції "Проблеми формування нової економіки XXI століття". – Львів, 2011. – С.89-94.

2.Борушак М.І. Стратегія розвитку туристичних регіонів. – Львів: Інтелект-Захід, 2008. – 280 с.

3.Киляк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. – Чернівці: Книги-XXI, 2009. – 300 с.

4.Всеукраїнський портал «Всі грані суспільства» (статистична інформація щодо діяльності туристських підприємств в Україні та світі) // www.intersocium.com.

5.Офіційний сайт Міністерства статистики України (статистична інформація щодо діяльності туристських підприємств в Україні) // www.stat.gov.ua.

Отримано 31.01.2012

УДК 06.076 : 338

М.М.ПОКОЛОДНА, канд. геогр. наук, В.С.ГРИШАНОВА

Харківська національна академія міського господарства

ВИЗНАЧЕННЯ ЕКСКУРСІЙНОГО ПОТЕНЦІАЛУ МІСТА ТА ШЛЯХІВ АКТИВІЗАЦІЇ ЙОГО ВИКОРИСТАННЯ

Розглянуто поняття екскурсійного потенціалу як самостійної складової загального туристського потенціалу. Виявлено принципи ефективної реалізації скритих можливостей регіонів та міст. Сформульовано практичні рекомендації щодо активізації використання потенціалу.

Рассмотрено понятие экскурсионного потенциала как самостоятельной составляющей общего туристского потенциала. Выявлены принципы эффективной реализации скрытых возможностей регионов и городов. Сформулированы практические рекомендации по активизации использования потенциала.

A concept is considered the notion of sightseeing potential as an independent component of the overall tourism potential. There are principles of effective implementation of the hidden features of regions and cities. Formulated practical recommendations for enhancing the potential.

Ключові слова: екскурсійний потенціал, принципи ефективної реалізації потенціалу, активізація використання потенціалу.

Сучасний стан розвитку України характеризується кардинальною перебудовою господарського комплексу, основною метою якої є формування ефективної національної економіки та її регіональних сегментів. Водночас необхідність забезпечення прискорених темпів економічного зростання регіональних господарських систем потребує пошуку і задіяння ресурсних можливостей для нарощування потенціалу.

В контексті побудови соціально-орієнтованої моделі економіки до національних пріоритетів належить розвиток туристської галузі, оскільки вона характеризується високою прибутковістю. Але державний підхід до цієї галузі як до сектору сфери послуг та неефективне використання наявного туристського потенціалу регіонів України призводить до втрати можливостей розвитку цієї галузі.

Постає необхідність оцінки наявного потенціалу туристської індустрії регіонів України, зокрема екскурсійно-привабливих міст, та розробки напрямів щодо його нарощування та активізації використання. Дослідженням проблеми потенціалу туристської галузі присвячено роботи багатьох вітчизняних та зарубіжних авторів, зокрема: Горина Г.В., Мархонос С.М., Самко О.О., Сергєєвої Л.Н., Шабардіної Ю.В. [1-5].

Разом з тим, проблеми формування та використання екскурсійного потенціалу з урахуванням особливостей глобалізації та інтеграції поки що комплексно не вирішені. Це обумовлює актуальність теми та необхідність формування екскурсійного потенціалу регіонів та міст України із стратегічним вектором на прискорене економічне зростання та розробки механізмів його практичного використання в сучасних умовах.

Метою даної статті є відокремлення екскурсійного потенціалу як самостійної складової загального потенціалу та розробка практичних рекомендацій щодо активізації його використання.

Для досягнення поставленої мети були сформульовані наступні завдання:

- узагальнення наукових публікацій щодо визначення сутності екскурсійного потенціалу регіону та його структури;
- розробка заходів для активізації використання екскурсійного потенціалу.

Екскурсійна складова як одна з соціально-орієнтованих галузей національної економіки України є однією з найважливіших щодо підвищення та розвитку інтелектуального потенціалу нації, з одного боку, а з іншого – важливим каталізатором інфраструктурного розвитку міст та підвищення економічної ефективності туристських підприємств, які

надають екскурсійні послуги.

Поняття екскурсійного потенціалу можна розглядати з двох сторін. У широкому розумінні екскурсійний потенціал – це поліструктурне утворення, яке складається з багатьох компонентів: матеріально-технічної бази туристських підприємств, інвестиційної, інфраструктурної, інтелектуальної, інформаційної, кадрової складових. У вузькому значенні екскурсійний потенціал являє собою сукупність історико-культурних ресурсів та відповідних установ, які задовольняють пізнавальні потреби екскурсантів.

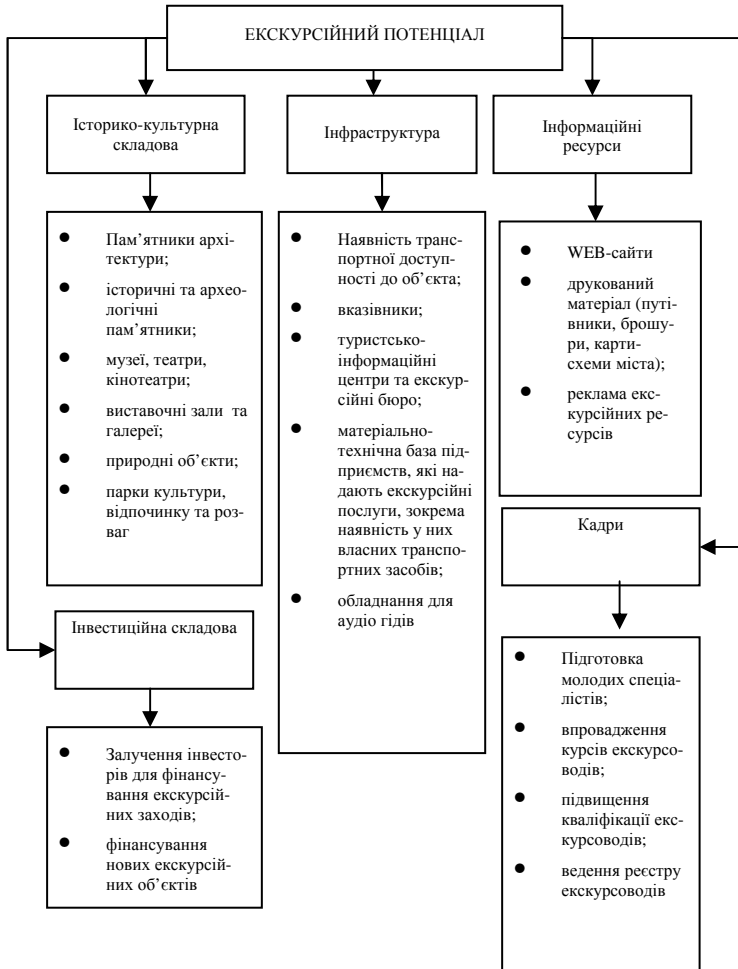
Проте в більшості робіт поняття екскурсійного потенціалу окремо не виділяється. Здебільшого воно розглядається як частина загального туристського потенціалу, що є негативним з точки зору деталізації обліку ресурсів та відповідного їх недовикористання. Також розгляду потребує і структура екскурсійного потенціалу.

На сьогодні існує нагальна потреба дослідження скритих можливостей на рівні окремих туристських DESTИНАЦІЙ, зокрема екскурсійно-привабливих міст. Наочне зображення схеми екскурсійного потенціалу міста наведено на рисунку.

Ефективність реалізації потенціалу міста базується на формуванні дієздатного організаційно-економічного механізму з урахуванням інтересів всіх зацікавлених сторін. Проте на сьогодні можна сформулювати лише основні принципи роботи такого механізму, а саме: комплексність, збалансованість та пропорційність, адаптивність та пріоритетність, стійкість, субсидіарність, історизм, перспективність та динамізм. Система принципів доповнена принципом взаємодії, який передбачає синергійний підхід з боку регіональних органів влади та бізнесового середовища у проведенні політики активізації використання туристсько-екскурсійного потенціалу. З одного боку, потрібна децентралізація управлінських функцій, а з іншого – всебічна підтримка підприємницьких структур, котрі сприяють максимальному задоволенню потреб споживачів у відповідних послугах. Практична реалізація вищенаведених принципів дозволить значно підвищити рівень використання потенціалу, а отже спрямувати його у відтворювальні процеси з метою підвищення ефективності функціонування продуктивних сил України.

На основі використання зазначених принципів сформульовані наступні заходи щодо активізації екскурсійного потенціалу міст:

- головним напрямком повинно стати розробка заходів щодо залучення екскурсантів;
- надання організаційної, методологічної, інформаційної підтримки суб'єктам туристсько-екскурсійної галузі;

Структура екскурсійного потенціалу міста

- розробка та постійне оновлення інформаційного веб-сайту про екскурсійні можливості регіонів;
- проведення рекламно-інформаційної діяльності, направленої на формування іміджу;
- створення туристсько-екскурсійних інформаційних матеріалів;
- забезпечення сталого розвитку інфраструктури міста відповідно до законодавства України та норм міжнародної практики;

- створення уніфікованої символіки міст;
- комплексне використання історико-культурної спадщини;
- створення сприятливих умов для розвитку матеріально-технічної бази шляхом залучення інвестицій для реконструкції та підтримки в належному стані ресурсів;
- створення нових екскурсійно-привабливих об'єктів;
- сприяння створенню міського туристсько-інформаційного центру, а також екскурсійних центрів та бюро;
- створення нових та оновлення існуючих екскурсійних маршрутів;
- активізація співпраці комунальних закладів міста, таких як туристсько-інформаційний центр, та туристсько-екскурсійних підприємств;
- ведення реєстру екскурсодів;
- привласнення містам відповідного статусу, наприклад, «Екскурсійний центр України».

Все вищевикладене сприятиме раціоналізації використання екскурсійного потенціалу міста.

На основі узагальнення існуючих наукових розробок щодо розуміння змісту екскурсійного потенціалу розкрито його сутність, а саме екскурсійний потенціал регіону – це наявність у нього можливостей до розвитку туристсько-екскурсійної індустрії і здобуття від її функціонування позитивного соціально-економічного ефекту і підвищенню рівня привабливості міста, а втілення запропонованих рекомендацій дасть змогу розглядати екскурсійний потенціал міста як самостійну складову, що являтиме собою сукупність ресурсів, які перебувають в його розпорядженні з метою організації екскурсійної діяльності.

1. Горин Г.В. Рекреаційно-туристичний потенціал Західного регіону України та структурні зрушення в його освоєнні / Г.В. Горин // Науковий вісник Національного лісотехнічного університету України. – 2011. – Вип. 21.3. – С.62-68.

2. Мархонос С.М. Регіональні аспекти використання ресурсного потенціалу туристичної сфери України: автореф. дис. ... канд. географ. наук: 11.00.02 : захищ. 25.10.10 / Світлана Миколаївна Мархонос. – К., 2010. – 20 с.

3. Самко О.О. Стратегічні імперативи нарощування та активізації використання туристичного потенціалу регіону: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05 : захищ. 25.01.11 / Олеся Олександрівна Самко. – Чернігів, 2010. – 18 с.

4. Сергєєва Л.Н. Визначення ефективності впровадження стратегії розвитку регіону на основі результатів моніторингу / Л. Н. Сергєєва, О. А. Теряник // Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. – 2010. – № 6. – С.141-147.

5. Шабардіна Ю.В. Рекреаційний потенціал як складова продуктивних сил регіонального економічного простору: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.05: захищ. 25.03.11 / Юлія Володимирівна Шабардіна. – Чернігів, 2011. – 20 с.

Отримано 01.02.2012